

Posudek bakalářské práce Juraje Kovaľa „Lidské pozostatky na sídliskách českého eneolitu“, 86 str. včetně literatury a seznamu deskriptorů, 31 obr. a přiložená databáze sledovaných případů na CD-ROM. FF UK Praha 2007.

Autor se v bakalářské práci zabývá dlouhodobě opomíjenou problematikou lidských kosterných pozůstatků ze sídlištních situací české pozdní doby kamenné.

Již při zběžné četbě je od prvopočátku jasné, že se nespokojil pouze s obecným konstatováním tohoto jevu a výčtem sledovaných situací, příp. názory jednotlivých badatelů na danou problematiku, ale snažil se vnést do celého problému vlastním způsobem formulovaný řád, jak v rovině analytické, terminologické, tak interpretační. To je zjevné kupř. při formulování povahy sledovaných znaků používaných v přiložené databázi. Již v úvodních kapitolách, zahrnujících i dějiny bádání, podává vlastním způsobem uchopený přehled interpretačních možností, které si lze v souvislosti se stopami lidských pozůstatků na sídlištních představit. Ocenit lze zejména kritický přístup k pramenům (formulovaný v databázi znakem „míra jistoty datování“), který je pochopitelně předpokladem věrohodnosti výkladů následných. Neorientuje pouze na literaturu lokální, ale snaží se sledovat fenomén pohřbívání na sídlištních i pracích celoevropského rozměru. Celým pojednáním prostupuje velmi úporná snaha vysledovat jisté pravidelnosti a dobrat se tak pravděpodobné interpretace sledovaného jevu v tom kterém období či typu sledované sídlištní situace.

Vlastní české eneolitické nálezy jsou popsány v samostatných chronologicky členěných kapitolách. Autor se dle možností nespolehl pouze na literární údaje, ale snažil se zjistit též detailní nálezové okolnosti přímo u autorů dosud blíže nepublikovaných situací. Je jasné, že množství starších nálezů by si zasloužilo přehodnocení, které ovšem není možné bez vazby na konkrétní materiál, přičemž takovéto analýzy by dalekosáhle přesáhly rámec bakalářské práce a jen z časového hlediska by byly nereálné. (Kupř. u d'áblických kostrových pohřbů je sporné, zda všechny patří kultuře jordanovské, často jde o kostry z kulturní vrstvy bez prokazatelných souvisejících milodarů, vzhledem k bohatství mladších, nejen eneolitických nálezů z lokality mohou tedy patřit jakémukoli období.) Výjimku, kterou autor mohl postihnout, představuje situace ve Světci, kde nebyly nalezeny dva jordanovské pohřby, jak v literatuře dříve tradováno, nýbrž dva pohřby baalberského stupně nálevkovitých pohárů v jámě zahloubené v místě staršího sídliště. Proto se v nich nalézají mj. početná jordanovské intruze a proto byly dříve datovány do kultury jordanovské (detailní popis a interpretace nálezu viz Zápotocký – Muška 1999, 24-25, 30-33, obr. 18). Naopak velmi trefným postřehem je zpochybnění obecně přijímané interpretace půdorysu v Třebestovicích jako pozůstatku reálného obytného domu –

autor se vyslovil též pro možnost výkladu situace jako tzv. „domu mrtvých“. Tomu by odpovídala situace na Kujavách, nehledě na celý komplex eneolitického megalitického pohřbívání, kdy jsou hrobky („domy mrtvých“) formálně odvozeny od reálně existujících stavebních obytných typů (i v případě hrobek kupolovitých se sídlištními vzory v předovýchodní oblasti).

Jistě by bylo možné občas vytknout drobnosti (kupř. str. 17 – I. Bognár-Kutzián je - resp. byla – osobou ženského pohlaví, drobné překlepy), dle výše uvedeného však pojednání Juraje Koval'a bezpochyby velmi přesvědčivě splňuje nároky kladené na bakalářské práce a proto je d o p o r u č u j i k obhájení.

V Praze dne 28.8.2007

PhDr. M. Dobeš

Literatura

Zápotocký, M. – Muška, J. 1999: Kultura nálevkovitých pohárů na Bílinsku, in: P. Čech (ed.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993-1997, 7–43. Most.